

Türk Tabipleri Birlięi

— Turkish Medical Association —

1812/2025

14.04.2025

TC. İÇİŞLERİ BAKANLIĞINA
ANKARA

Konu: Tanı, tetkik ve tedavi amacıyla; mahpusların hastane sevklerinde kullanılan kafes tipi ring araçları ile mahpusların bu araçlarda uzun süre ve kelepçeli olarak bekletilmeleri ve nakledilmeleri hakkındadır.

Birliğimize gelen başvurulardan ve basına yansıyan birçok olaydan mahpusların hastanelere gidiş ve gelişlerinde sağlık hakkını ihlal edecek uygulamalara maruz kaldığı görülmektedir. Bu uygulamalardan biri ise tanı, tetkik ve tedavi amacıyla mahpusların kurum dışındaki hastane sevklerinde kullanılan “kafes tipi” ring araçları ile mahpusların uzun süre ve kelepçeli olarak bu araçlarda bekletilmeleri ve nakledilmeleridir.

Nitekim yakın zamanda, İBB Genel Sekreter Yardımcısı Mahir Polat’ın, tutuklu bulunduğu cezaevinden tedavi ve tetkik için kurum dışındaki hastaneye sevki sırasında yaşadığı zorluklar ve en az 1 saat süren yolda, kapalı kasa tipi araçla ve kelepçeli olarak götürülmesinin dayanılmaz olduğu, bu sebeple zorundalıkla dışında sevk istemeyeceği basına yansımıştır.

Yine benzer bir durum Tayfun Kahraman’ın hastaneye sevki sırasında da yaşanmış ve kapalı ring aracında kelepçeli olarak tutulduğunu, güneş altında kapalı ring aracında bekletildiğini gösteren görüntüler basınla paylaşılmıştır.

2018 yılında, Antalya’nın Alanya ilçesinde hasta mahpusları hastaneye götüren cezaevi ring aracının içinde bir tutuklunun fenalaşarak yaşamını yitirdiği ortaya çıkmış ve Adalet Bakanlığı’nın da doğruladığı olayla ilgili Savcılığın soruşturma başlattığı kamuoyuyla paylaşılmıştır.

Tekrarla yaşanan bu ihlaller ve sıklıkla aldığımız başvurular ise mahpusların hastane sevklerinde yapılan bu uygulamaların; sağlık hakkını, yaşam hakkını, işkence ve kötü muamele yasağını ihlal eder nitelikte olduğunun altını çizme gereksinimini doğurmuştur.

Hasta bir mahpusun, ambulansla değil de ring ile sevkini yapılması doğru olmayıp; teşhis ve tedavi için sevk edilen mahpusların insani koşullara sahip olmayan, klimasız ve dar ring araçlarıyla hastaneye götürülmeleri, sağlık hakkını ve sağlığa erişim hakkını ihlal eder niteliktedir. Mevcut ring araçları hem şehir içi hem de şehirlerarası yolculuklar için kaza,

Türk Tabipleri Birlięi Merkez Konseyi

GMK Bulvarı Şehit Daniş Tunalıgil Sok. No: 2 / 17 - 23, 06570 Maltepe - Ankara / Türkiye
Tel: (+90 312) 231 31 79 | Faks: (+90 312) 231 19 52 - 53 | e-posta: ttb@ttb.org.tr | <http://www.ttb.org.tr>

yangın vb. risklerinin yanında insanın fiziksel ve ruhsal sağılığını ileri derecede bozma, mahpusların mevcut hastalıklarının ilerlemesine ya da farklı hastalıkların oluşmasına neden olma dışında insanlık onurunu da rencide etmektedir. Bu sebeple bu uygulama hem yaşam hakkını hem de işkence ve kötü muamele yasağını ihlal etmektedir.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 17. maddesinde; “Kimseye işkence, eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulamaz.” 56. Maddeye göre ise “Herkes, sağılıklı ve dengeli bir çevrede yaşam hakkına sahiptir. Devlet, herkesin hayatını, beden ve ruh sağılığı içinde sürdürmesini sağılamak; insan ve madde gücünde tasarruf ve verimi artırarak iş birliğini gerçekleştirmek amacıyla sağılık kuruluşlarını tek elden planlayıp hizmet vermesini düzenler. Devlet, bu görevini kamu ve özel kesimlerdeki sağılık ve sosyal kurumlarından yararlanarak, onları denetleyerek yerine getirir.”

Türk Ceza Kanunu'nun 94. maddesinde; “Bir kişiyeye karşı insan onuruyla bağdaşmayan ve bedensel veya ruhsal yönden acı çekmesine, algılama veya irade yeteneğinin etkilenmesine, aşağılanmasıyla yol açacak davranışları gerçekleştiren kamu görevlisi hakkında üç yıldan on iki yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.”

Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Tüzük 'ün 4. maddesinde; “Kurumlarda hükümlülerin düzenli bir yaşam sürdürmeleri sağılanır. Hürriyeti bağlayıcı cezanın zorunlu kıldığı hürriyetten yoksunluk, insan onuruna saygının korunmasını sağılayan maddi ve manevi koşullar altında çektilir.” 5. maddesinde ise; “Kurumlarda, hükümlülerin yaşam hakları ile beden ve ruh bütünlüklerini korumak üzere her türlü koruyucu tedbirin alınması zorunludur. Ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazında zalimane, insanlık dışı, aşağılayıcı ve onur kırıcı davranışlarda bulunulamaz.” düzenlemeleri yer almaktadır.

Bu kapsamda mahpusların insanlık dışı, onur kırıcı hiçbir muameleye maruz kalmadan tedaviye erişiminin sağılanması gerekmektedir.

Nitekim, AİHM, Mouisel / Fransa davasında; mahkeme, başvuranın kelepçelenmesinin, oluşabilecek güvenlik riskleriyle orantısız olduğu kanısına varmıştır. Ayrıca bu tedavi, Avrupa İşkenceyi Önleme Komitesinin (CPT) tutukluların nakledilme ve tıbbi açıdan muayene edilme koşullarına ilişkin tavsiyelerine ters düştüğünü belirtmiştir. Tarariyeva/Rusya kararında ise; mahkeme, başvuranın oğlunun cezaevi hastanesine nakledilme koşullarıyla ilgili olarak, başvuranın oğlunun ağır durumunu, yolculuğun süresini ve sağılık durumuna yönelik zararlı etkilerini göz önünde bulundurarak, başvuranın oğlunun standart cezaevi minibüsü ile nakledilmesinin mağduriyetine önemli ölçüde katkıda bulunduğuna ve bu nedenle Sözleşme'nin 3. maddesine aykırı olarak insanlık dışı muamele teşkil ettiğine karar vermiştir.

TBMM İnsan Hakları İnceleme Komisyonu; Ceza İnfaz Kurumlarında Hükümlü ve Tutuklulara Sunulan Sağılık Hizmetleri Hakkında İnceleme Raporu 24. Dönem 5. Yasama Yılı 2015 tarihli raporunda da;

“ Yine hastaneye sevklerde sıkıntı yaşatan bir durum da sevk araçlarının sayısının yetersiz olmasıdır. Hastanelere sevkler varsa ceza infaz kurumu ambulansıyla veya acil durumlarda 112 ambulansıyla gerçekleştirilmektedir. Diğer hallerdeki sevkler, ceza infaz kurumu nakil araçlarıyla gerçekleştirilmektedir. Hastaneye sevk edilmek için öncelikli olarak tercih edilmesi gereken kurum ambulanslarının sayısı yetersiz olup sayılarının artırılması gerekmektedir. Ayrıca uygulamada hastaneye sevklerin çoğu kurum nakil araçlarıyla yapılmakta ve hasta mahpuslar uzun sürelerle bu

araçların içinde bekletilebilmektedir. Bu gayri insani uygulamanın önüne geçmek için ağır hastalık halleri başta olmak üzere hasta hükümlü ve tutukluların hastanelere sevklerinin ambulanslarla gerçekleştirilmesi gerekmektedir.”

tespitlerine yer verildiği görülmüştür. Ancak Meclis Komisyonu tarafından yapılan bu hak ihlali tespitine rağmen ring araçlarında uzun süre bekletilme ve ring araçlarıyla sevk hususunun bir sorun olarak ele alınmadığı ve çözümüne dair herhangi bir çalışma yapılmadığı anlaşılmaktadır.

Bu kapsamda; herhangi bir insanın normal koşullarda seyahatini sağlayan özelliklere sahip, ergonomik, aynı zamanda güvenli nakil araçlarını sağlamak idarenin yükümlülüğü olup; mahpusların uygun koşullarda hastane sevklerinin yapılması için gerekli çalışmaların tarafınızca yapılmasını bekler ve çalışmalarınızda başarılar dileriz.

Saygılarımızla,

Prof. Dr. Alpay Azap
TTB Merkez Konseyi
Başkanı